

İQTİSADİYYAT

www.iqtisadiyyat.com

Həftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi, müstəqil qəzet

Qiyməti razılaşma yolu ilə

Qəzet 1999-cu ildən çıxır

“ƏMİNƏM Kİ, QARŞIDAKI İLLƏRDƏ BİZİM DİQQƏTİMİZİ CƏMLƏŞDİRƏCƏYİMİZ ƏSAS SAHƏ AZƏRBAYCANIN QEYRİ-ENERJİ SEKTÖRÜNÜN İNKİŞAFI OLACAQ”

Bu sözləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 9-da Böyük Britaniyanın Avropa qonşuluğu və Amerika məsələləri üzrə dövlət naziri xanım Vendi Mortonu qəbul edərkən deyib.

Prezident İlham Əliyev bildirib:

- Bizim çox yaxşı siyasi təmaslarımız, çox fəal siyasi dialoqumuz var. Sizin Azərbaycana səfəriniz bunu bir daha nümayiş etdirir.

Əlbəttə ki, enerji sahəsində əməkdaşlıq bizim tərəfdaşlığımızın mühüm hissəsidir. Biz böyük layihə olan Cənub Qaz Dəhlizini tamamlamağa çox şadıq. Bilirsiniz ki, BP bizim strateji tərəfdaşımızdır. Bu şirkət Azərbaycanda həyata keçirilən əsas layihələrdə lap əvvəldən investor qismində iştirak edib. “Əsrin müqaviləsi”nin vaxtının uzadılmasından sonra bizim əməkdaşlığımız bir çox onilliklər ərzində davam edəcəkdir. Azərbaycanda qaz hasilatı ilə bağlı yeni hadisələri və keçən ilin dekabrında

tamamlanmış infrastrukturunu nəzərə alaraq bizim qarşımızda indi yeni imkanlar var. BP tərəfindən istismar olunan yataqlarda yeni mənbələrin kəşf ediləcəyinə ümid edirik. Bunun üçün bizim yaxşı perspektivlərimiz var. Bu, bizim ikitərəfli əlaqələrimizin, həmçinin digər ölkələrlə olan əməkdaşlığımızın mühüm hissəsidir. Biz region ölkələri, Avropa İttifaqı arasında çox nadir əməkdaşlıq formatını yaratmışıq və buna Birləşmiş Krallıq və Amerika Birləşmiş Ştatlarının hökumətləri tərəfindən güclü dəstək göstərilir.

Görüşümüzə əvvəl mən bəzi məlumatlara nəzər saldım və gördüm ki, demək olar 600 Britaniya şirkəti Azərbaycanda qeydiyyatdan keçib. Bu, həqiqətən də iqtisadi tərəfdaşlığımızın şaxələndirilməsinin yaxşı göstəricisidir. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə yenidənqurma üçün böyük potensialımız var. Biz artıq Britaniya şirkətləri ilə təmaslara başla-

mışıq. Onlardan biri işğaldan azad edilmiş ərazilərdə şəhərsalmaya, infrastrukturun inkişaf etdirilməsinə cəlb olunub və mən ümid edirəm ki, onların sayı daha çox olacaq, çünki orada çox işlər görülməlidir. Hər şey dağılıb. Bərpa olunan enerji sahəsində böyük potensial var. Mən

Britaniya şirkətlərinin bu məsələlərdə işləməyə maraq göstərdiklərini bilirəm. Çox yaxşı günəş, külək, su potensialı var. Beləliklə, biz artıq işğaldan azad edilmiş ərazilərdə gələcəyimizi planlaşdırırıq. Mən artıq bu əraziləri “yaşıl zona” ərazisi elan etmişəm. Biz insanların tələbatını

ödəmək üçün külək, günəş və sudan əldə olunan enerjiden istifadə edəcəyik. Biz artıq elektrik enerjisi ixracatçısına çevrilmişik. Bu səbəbdən də bunun üçün potensial həqiqətən də çox yüksəkdir. Sözsüz ki, ölkələrimiz arasında əməkdaşlıq üçün bir çox başqa sahələr böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bir daha ölkəmizə xoş gəlmisiniz.

Böyük Britaniyanın dövlət naziri Vendi Morton deyib:

- İkitərəfli münasibətlərimizə gəldikdə, biz bir çox sahələrdə əməkdaşlıq edirik.

Əminəm ki, gələcəkdə bu əməkdaşlıq daha da genişlənəcəkdir.

Görüşdə postmünaqişə vəziyyəti, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə “yaşıl enerji” konsepsiyasının tətbiqi, vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı, gender bərabərliyi, energetika, o cümlədən bərpa olunan enerji sahəsində əməkdaşlıq məsələləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

BAŞ PROKURORORLUĞUN YENİ İNZİBATİ BİNA KOMPLEKSİ İSTİFADƏYƏ VERİLDİ

Fevralın 8-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun paytaxtın Binəqədi rayonu ərazisində yeni inzibati bina kompleksinin açılışında iştirak edib.

Qeyd edək ki, prokurorluq orqanlarının cəmiyyətdə formalaşan yeni çağırışlara adekvat uyğunlaşması və fəaliyyətində şəffaflığın təmin edilməsi məqsədilə dövlətimizin başçısının 2020-ci il 10 iyun tarixli Sərəncamına əsasən Baş Prokurorluğun yeni strukturu təsdiq edilib, yeni idarə və şöbələr, o cümlədən islahatların tərkib hissəsi kimi, kriminalistika və informatika idarəsi yaradılıb.

Yeni inzibati bina ilə tanışlıq zamanı Prezident İlham Əliyevə məlumat verən Baş prokuror Kamran Əliyev bildirib ki, kompleksdə

Baş Prokurorluğun altı idarəsi və Elm-Tədris Mərkəzi fəaliyyət göstərəcək. Kompleksdəki bütün otaqlar müasir informasiya-kommunikasiya qurğuları ilə təchiz olunub.

Prezident İlham Əliyev kompleksin inzibati binasında yaradılan və 44 günlük Vətən müharibəsinə həsr edilmiş tarixi-memorial qalereya ilə tanış olub. Dövlətimizin başçısına sayyar kriminalistik laboratoriyaların quraşdırıldığı avtomobillər barədə də məlumat verilib. Bildirilib ki, avtomobillərdə quraşdırılmış batareyaların köməyi ilə mühərriklər işə salınmadan 1,5-2 saat ərzində avtonom rejimdə hadisə yerini, eləcə də istintaq hərəkəti aparılan ərazini işıqlandırmaq mümkündür. Müasir texnika və avadanlıqla təchiz edilən bu cür avtomobillər MDB məkanında yalnız Azərbaycandır.

“AZAD EDİLMİŞ TORPAQLARDA MİNATƏMİZLƏMƏ İŞLƏRİ BİRİNCİ DƏRƏCƏLİ VƏZİFƏDİR”

Bu sözləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 4-də Vüqar Süleymanov Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri vəzifəsinə təyin olunması ilə əlaqədar videoformatda qəbul edərkən deyib.

Dövlət başçısı bildirib:

- Azad edilmiş torpaqlarda son günlərdə və müharibədən sonra əfsuslar olsun ki, bədbəxt hadisələr baş verir. Mən Azərbaycan vətəndaşlarına müraciət etmək istəyirəm, onlardan xahiş edirəm ki, azad olunmuş torpaqlara icazəsiz, qanunsuz gətməsinlər. Mən insanların bu addımlarını bir tərəfdən başa düşürəm, onlar uzun illər vətən həsrəti ilə yaşamışlar, hər bir keçmiş məcburi köçkün tezliklə öz doğma torpağına, doğma kəndinə qayıtmaq istəyir, ancaq

xahiş edirəm ki, gözləsinlər. Bir qədər gözləsinlər ki, minalardan təmizləmə işləri başa çatsın. Çünki bu, böyük təhlükədir, həm piyadalara, həm avtomobillərə böyük təhlükədir.

Bu bədbəxt hadisələr bir daha onu göstərir ki, mənfur düşmən işğaldan sonra nəinki bütün binalarımızı, bütün tarixi abidələrimizi dağıdıb, eyni zamanda, hər tərəfi minalayıb. Təkcə təmas xəttinə yaxın olan əraziləri yox, şəhərləri, yolları, önəmli strateji yüksəklikləri minalayıb və bizdə mina sahələrinin xəritələri yoxdur. Ona görə, bizim istehkamçıların üzərinə çox böyük vəzifə düşür.

Onlar bu vəzifəni elə icra etməlidirlər ki, azad olunmuş torpaqları tamamilə minalardan təmizləyə bilsinlər.

(davamı 2-ci səhifədə)

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Azad edilmiş torpaqlarda minatəmizləmə işləri birinci dərəcəli vəzifədir. Bu vəzifə icra olunmadan hər hansı bir inkişafdan söhbət gedə bilməz.

Agentliyin qarşısında böyük vəzifələr durur. İlk növbədə, işin düzgün təşkil edilməsi məsələsinə diqqət yetirməlisiniz. Təşkilatlanma işi düzgün həll edilməlidir. Yaradılan yeni agentlik dövlət agentliyidir. Əlbəttə ki, ilk növbədə, peşəkar kadrlar seçilib agentliyin işinə cəlb edilməlidir. Təbii ki, keçmiş ANAMA qurumunun kadrlarından istifadə edilməlidir, eyni zamanda, agentliyin say tərkibi də müəyyən olunmalıdır. Çünki azad edilmiş torpaqlarda işləri sürətlə, keyfiyyətlə qurmaq və aparmaq üçün əlbəttə ki, agentliyin daha da böyük işçi qüvvəsi olmalıdır.

Yeni texnikanın alınması, əlbəttə ki, növbədə duran əsas vəzifələrdən biridir. Son illərdə bu sahədə texnoloji inkişaf özünü qabarıq şəkildə büruzə verir. İndi elə maşınlar, mexanizmlər, texnika var ki, işi həm sürətləndirir, həm də keyfiyyətlə aparmağa imkan verir. Ona görə, baxın, dünyanın aparıcı istehsalçıları olan şirkətlərin ən müasir texnikası ölkəmizə gətirilməlidir. Çünki işin keyfiyyəti və sürəti bundan asılı olacaq. Bizim keçmiş köçkünlərimiz 30 il vətən həsrəti ilə yaşayıblar. Ona görə minatəmizləmə işləri elə aparılmalıdır ki, biz qısa müddət ərzində bərpa işlərinə start verə bilək və beləliklə, vətəndaşlar inşaat işləri başa çatandan sonra öz torpaqlarına qayıda bilsinlər. Mən ardıcılıqla bağlı öz fikirlərimi dəfələrlə demişəm, bir daha demək istəyirəm ki, birinci dərəcəli vəzifə minalardan təmizləmə işləridir. Sonra ziyanın qiymətləndirilməsi, ondan sonra artıq bərpa işləri aparılacaqdır.

Azad edilmiş torpaqlarda minalardan başqa, partlamamış sursatlar da kifayət qədər çoxdur, bu da təbiidir. Çünki müharibə dövründə gedən döyüşlər təbii ki, azad edilmiş torpaqlarda partlamamış sursatların çoxluğuna səbəb olmuşdur. Odur ki, əraziləri bu sursatlardan təmizləmək də böyük zəhmət tələb edən məsələdir.

Peyk görüntülərindən səmərəli istifadə etməliyik. Peyk görüntüləri bizə əlavə imkanlar yaradır, həm müharibə dövründə, həm də müharibədən sonra təbii ki, bərpa işlərində. Biz ermənilər tərəfindən qırılmış meşələrin həcmi ni məhz peyklərdən müəyyən edə bilmişik və indi yerlərdə bunu təsdiq edirik. Məşələrimizin 54 min hektarı Ermənistan rəhbərliyi tərəfindən qırılıb, talan edilib və satılıb. Peyk görüntüləri, eyni zamanda, minalarla daha çox çirkələnmiş yerləri də təsbit edir. Ona görə bu imkanlardan da səmərəli istifadə etməliyik.

Mən müharibə başa çatandan sonra Müdafiə Nazirliyinə göstəriş vermişdim ki, əlavə istehkamçı taborlar yaradılsın və onlar yaradılsın. Azad edilmiş torpaqlarda minalardan təmizləmə işi ilə bağlı mənə müntəzəm olaraq məlumat verilir və bu günə qədər işin təqribən 80-90 faizini Müdafiə Nazirliyinin istehkamçıları görüblər. Amma sizin rəhbərlik edəcəyiniz agentlik bundan sonra işin əsas hissəsini öz üzərinə götürməlidir. Əlbəttə, Müdafiə Nazirliyinin istehkamçıları bundan sonra da çalışacaqlar.

Biz keçmiş köçkünləri tezliklə öz doğma torpaqlarına qaytarmalıyıq. Ancaq hər kəs bilməlidir ki, birinci dərəcəli məsələ minalardan təmizləmədir. Mənfur düşmənin işğal edilmiş və azad olunmuş torpaqlarda hər şeyi dağıdıb. Ona görə, siz Müdafiə Nazirliyi ilə sıx əməkdaşlıq etməlisiniz, onlarla görülməli işlərin cədvəlini birgə tutmalısınız, hansı sahələr daha əvvəl təmizlənməlidir, yəni, burada da metodologiya var, dünya metodologiyası var, peyk təsvirləri var.

Bildiyiniz kimi, Ermənistan minalanmış sahələrin xəritələrini bizə verməyib, ona görə burada

peyk təsvirləri önəmli rol oynaya bilər. Eyni zamanda, mən hesab edirəm ki, biz özəl şirkətləri bu işlərə cəlb etməliyik. Mən artıq göstəriş vermişəm, indi xarici şirkətlərlə danışıqlar gedir. Hesab edirəm ki, onları cəlb etmək işimizi yüngülləşdirmək üçün önəmli addım olacaqdır. Hesab edirəm ki, bununla paralel olaraq, yerli şirkətlər də yarana bilər.

Biz Azərbaycanda minatəmizləmə əməliyyatları üzrə milli standartlar hazırlamalıyıq. Yəni, bu, Azərbaycan standartları olmalıdır, əlbəttə ki, dünya praktikasına da baxmaq lazımdır. Hesab edirəm ki, bizim azad edilmiş ərazilərdə olan bu minalanmanın həcmi bəlkə də dünya miqyasında ən böyük dərəcələrdən biridir. Təmizləmə işləri də, əlbəttə ki, ardıcılıqla aparılmalıdır.

Yaşayış məntəqələrinə gəldikdə, biz, ilk növbədə, şəhərləri bərpa etməliyik. Ona görə, bütün şəhərlərin əraziləri birinci növbədə minalardan təmizlənməlidir. Bununla paralel olaraq, yaxın gələcəkdə bəzi kəndlərdə bərpa işlərinə start veriləcək və mən artıq bunu bildirmişəm. Biz indi “ağıllı kənd” konsepsiyasını da hazırlayırıq. Bu konsepsiya demək olar ki, hazırdır, mənə maruzə edildi, mən bunu təsdiqlədim. “Ağıllı kənd” birinci pilot layihəsi icra ediləcəkdir. Məhz o yerlər də düzgün təsbit edilməlidir. Əkin sahələri və əkin sahələrinə gedən yollar təmizlənməlidir. Bu da prioritetlər sırasındadır. Çünki mənfur düşmənin bizim torpağımızı da vəhşicəsinə istismar edib. Azad olunmuş torpaqlarda təkə taxıl altında 90 min hektar sahədən mənfur düşmənin qanunsuz istifadə edib və qanunsuz varlanıb. Vaxt itirməmək üçün mənim göstərişimlə bütün güclər artıq səfərbər edilib və müharibə başa çatandan sonra mən dərhal bu işlərə start verdim. Deyə bilərəm ki, payızlıq əkin də aparılmışdır. Biz bu torpaqlara qayıtmaq istəyirik və keçmiş köçkünlər, əlbəttə ki, bu arzularla 30 il yaşayıblar. Onların hisslərini başa düşmək olar. Amma, eyni zamanda, onların və onlarla birlikdə olanların təhlükəsizliyi birinci dərəcəli məsələdir.

İnkişaf etmiş ölkələrdə istehsalçılar indi robotlardan geniş istifadə edirlər, biz də bundan istifadə etməliyik. Bir sözlə, ən müasir texnologiyalar, ən son model texnika Azərbaycana gətirilməlidir. Biz güclü bir qurum yaratmalıyıq, ilk növbədə, onun başlıca vəzifəsi əraziləri minalardan təmizləmək olmalıdır. Bizim Dövlət Minatəmizləmə Agentliyimiz ölkə daxilində bütün işləri başa çatdırandan sonra bu təcrübədən istifadə edərək, xarici ölkələrdə də fəaliyyət göstərə, podratçı kimi işləyə bilər. Beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən də bizim bu agentliyin xidmətindən istifadə oluna bilər. Bax, strategiyani belə qurun. Yəni, bu, agentliyin gələcək fəaliyyəti üçün uzunmüddətli strategiya olmalıdır. Ancaq qısamüddətli və ortamüddətli strategiya torpaqların minalardan təmizlənməsidir ki, bərpa işləri başlansın və vətəndaşlar tezliklə öz doğma torpaqlarına qayıda bilsinlər.

Minatəmizləmə Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Vüqar Süleymanov deyib:

- Çox sağ olun, möhtərəm cənab Prezident. Sürətlə inkişaf edən Azərbaycanımız bu gün zəfər çalmış ölkədir. Bu, sözsüz ki, Sizin həm Prezident, həm də Ali Baş Komandan kimi gərgin əməyinizin parlaq nəticəsidir. Bu gün ölkəmiz əsası Ulu Öndərimiz tərəfindən qoyulan inkişaf strategiyasını uğurla davam etdirərək yeni hədəflərə doğru irəliləyir. Qarabağa böyük qayıdış bu hədəflərdən biridir. Bu hədəflərə nail olmaq üçün, Siz qeyd etdiyiniz kimi, mənə təhlükələrdən qurtulmaq birinci dərəcəli vəzifələrə aiddir.

Azad edilmiş ərazilərdə minatəmizləmə işləri tapşırığınıza əsasən lazımı səviyyədə, beynəlxalq standartlara uyğun və keyfiyyətlə yerinə yetiriləcəkdir.

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin videoformatda növbəti iclası keçirilib

Fevralın 9-da Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin onlayn formatda növbəti iclası keçirilib.

Milli Məclisin mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr komitəsindən bildirilib ki, komitənin sədri Tahir Mirkişili gündəliyə 4 məsələ daxil edildiyini deyib. Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında (ikinci oxunuş) məsələni təqdim edən komitə sədri qanun layihəsinin birinci oxunuşda müzakirəsi zamanı deputatların irəli sürdükləri təkliflərin bir çoxunun nəzərə alındığını diqqətə çatdırıb.

Onlayn iclasda aparılan müzakirədə deputatlar qanun layihəsinin ikinci oxunuş üçün hazırlanmış variantında buğdanın idxalı və satışının, həmçinin buğda ununun və çörəyin istehsalı və satışının ƏDV-dən azad edilməsi müddətinin 5 ildən 7 ilədək uzadılmasını (2017-ci il yanvarın 1-dən etibarən), eləcə də kəpəyin istehsalı və satışının ƏDV-dən azad edilməsi müddətinin 3 ildən 5 ilədək (2019-cu il martın 1-dən etibarən) uzadılmasını, qəlyan üçün hazırlanan tütünlərin aksiz vergilərinə cəlb edilməsini, həmçinin elektron siqaretlər üçün mayeyə tətbiq olunan aksiz vergisinin hər litr üçün 100 manat olmasını (birinci oxunuşda hər litr üçün 220 manat idi) nəzərdə tutan dəyişikliklərə müsbət münasibət bildiriblər. Sonra “İşsizlikdən sığorta haqqında” Qanunda edilən dəyişikliklə bağlı (ikinci oxunuş) məlumat

verilib ki, təklif olunan dəyişikliyə əsasən, sığorta ödənişinin təyinatı zamanı vətəndaş-məmur təması, habelə sığortalunan və sığortaədən tərəfindən müxtəlif sənədlərin təqdim edilməsi zərurəti aradan qaldırılıb.

Komitə sədri bildirib ki, “Dövlət rüsumu haqqında” Qanunda edilən dəyişikliyə (ikinci oxunuş) görə, layihədə göstərilən bir sıra hallarda notariat hərəkətləri ilə əlaqədar xidmətə görə haqq tutulmayacaq. İclasda deputatların nəzərinə çatdırılıb ki, “Sahibkarlıq sahəsində yoxlamaların dayandırılması haqqında” Qanunda edilən dəyişiklik (birinci oxunuş) Azərbaycan Respublikası ərazisində sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların dayandırılması müddətinin (qanunun 2.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan yoxlamalar istisna olmaqla) daha bir il – 2022-ci il yanvarın 1-dək uzadılmasını və yoxlamaların dayandırıldığı müddət başa çatdıqdan sonra da həmin dövrdəki fəaliyyətlə bağlı yoxlamaların aparılmasının qadağan edilməsini ehtiva edir.

Onlayn iclasda gündəlikdəki qanun layihələri ətrafı müzakirə olunub. Deputatlar Ziyad Səmədzadə, Əli Məsimli, Vahid Əhmədov, Vüqar Bayramov, Anar Məmmədov, Mahir Abbaszadə, Rüşət Quliyev, İqbal Məmmədov, Ağalar Vəliyev, Elnur Allahverdiyev, Məzahir Əfəndiyev, Anar Məmmədov rəy və təkliflərini bildiriblər.

Sahibkarlığın İnkişafı Fondunda ötən ilin yekunları müzakirə olunub

Fevralın 9-da İqtisadiyyat Nazirliyinin Sahibkarlığın İnkişafı Fondu (SİF) 2020-ci il üzrə fəaliyyətinin yekunlarını dair videoformatda brifinq keçirib. Fondun idarə heyətinin sədri Kənan Nəcəfov SİF tərəfindən görülmüş işlər və perspektiv planlar barədə danışıb.

K.Nəcəfov qeyd edib verib ki, pandemiya zərərçəkmiş sahələrdə fəaliyyət göstərən sahibkarlara dəstək məqsədilə ötən ilin iyun ayından iki proqramın - kredit-zəmanət və faizlərin subsidiyalasdırılması mexanizmlərinin tətbiqinə başlanıb. Qeyd edilib ki, kredit-zəmanət mexanizmi çərçivəsində yeni biznes kreditlərinin verilməsi məqsədilə müraciətlərin onlayn rejimdə qəbul edilməsi üçün İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən ölkədə ilk dəfə olaraq Elektron Kredit Platforması yaradılıb və sahibkarların istifadəsinə verilib. 2020-ci ildə bu platforma üzərindən yeni biznes krediti sifarişi 949 milyon manat olan 3300-dən çox müraciət qeydiyyatla alınıb. Zəmanət veril-

miş müraciətlər üzrə zəmanət məbləği 86.1 milyon manat təşkil edir. Zəmanəti qüvvəyə minmiş müraciətlər üzrə kredit məbləği 130 milyon manat, zəmanət məbləği isə 74,8 milyon manat olub. Digər dəstək mexanizmi olan sahibkarların 1 milyard manat kredit portfelini üzrə 100 milyon manat faiz subsidiyasının verilməsi nəzərdə tutulur ki, bunun da 50 milyon manatı dövlət büdcəsinin, 50 milyon manatı isə fondun vəsaiti hesabına həyata keçirilir. Bu mexanizmə əsasən, faiz subsidiyası sahibkarların ötən il martın 10-na mövcud kreditləri üzrə kreditin faiz dərəcəsinin 10 faiz bəndi miqdarında 12 ay ərzində verilir. Ötən il bu mexanizm çərçivəsində sahibkarların kredit qalığı 483 milyon manat 1992 müraciəti üzrə 33 milyon manat faiz subsidiyasının verilməsi barədə müsbət qərarlar qəbul edilib və 1365 kredit üzrə 20 milyon manatdan çox subsidiya ödənişi həyata keçirilib. Tədbirdə SİF-in strateji planları barədə də məlumat verilib.

əhaliyə göstərilmiş ödənişli xidmətlər üzrə istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən 100 faiz təşkil edib.

İstehlak bazarında qiymətlər açıqlanıb

2021-ci ilin yanvar ayında istehlak qiymətləri indeksi 2020-ci ilin yanvar ayına nisbətən 103,3 faiz, o cümlədən ərzaq məhsulları, içkilər və bütün məmulatları üzrə 104,6 faiz, qeyri-ərzaq məhsulları üzrə 103,5 faiz, əhaliyə göstərilmiş ödənişli xidmətlər üzrə 101,3 faiz təşkil edib.

Dövlət Statistika Komitəsindən bildirilib ki, bu ilin yanvarında istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən 101,2 faiz olub. Ötən ay ərzaq məhsulları, içkilər və bütün məmulatları üzrə istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən 101,4 faiz təşkil edib. Cari ilin yanvar ayında əvvəlki aya nisbətən ayrı-ayrı ərzaq məhsullarından daha çox bahələşmə onun, yumru düyünün, manna və qarabaşaq yarmasının,

makaron məmulatlarının, kolbasa məmulatlarının, təzə balığın, südün, qatılşdırılmış şəkərlə südün, yoqurtun, xamanın, pendirin, yumurtanın, kərə, zeytun, günəbaxan və qarğıdalı yağlarının, narinin, almanın, armudun, heyvanın, narin, xurmanın, fındığın, kələmin, xiyarın, bibərin, badımcanın, balqabağın, çuğundurun, yerökünün, kartofun, soğanın, sarımsağın, şəkər və şəkər tozunun, meyvə şirəsinin, pivanın, ucuzlaşma isə əsasən mal və qoyun ətinin, dondurulmuş balığın, bananın, portağalın, kiviinin, qozun, şabalıdın, pomidorun qiymətlərində müşahidə olunub. Digər ərzaq məhsullarının qiymətlərində ciddi dəyişikliklər baş verməyib. Cari ilin yanvar ayında qeyri-ərzaq məhsulları

üzrə istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən 102,5 faiz təşkil edib. Bu ilin yanvar ayında əvvəlki ayla müqayisədə qeyri-ərzaq məhsulları üzrə istehlak qiymətləri indeksinin artması “A1-92” markalı avtomobil benzininin və dizel yanacağının pərakəndə satış qiymətlərinin artırılması, habelə pambıq parçaların, yağı və sulu boyaların, divar kağızlarının, kəsilmiş taxtanın, kərpicin, sementin, soyuducuların, paltaryuyan maşınların, kondisionerlərin, tozsoranların, televizorların, notbukların və zərgərlik məmulatlarının qiymətlərində bahələşmənin müşahidə olunması ilə bağlı olub. Digər qeyri-ərzaq məhsullarının qiymətlərində ciddi dəyişikliklər baş verməyib. 2021-ci ilin yanvar ayında

11-17 fevral 2021-ci il

Azərbaycan Respublikasında Dövlət Proqramlarının ölkə iqtisadiyyatının inkişafında rolu

Azərbaycan Respublikasında regionların sosial-iqtisadi inkişafının Dövlət Proqramlarına qoyulan kapital qoyuluşu					Cədvəl 1
N		Ümumi əsaslı kapital qoyuluşu mlrd.manat	Orta hesabla bir ildə mlrd.manat / dollar (\$)	Ümumi əsaslı kapital qoyuluşu dollar (\$)	
1	2004-2008	16,0	3,2 / 4,0	20,3	
2	2009-2013	35,0	7,0 / 8,9	44,6	
3	2014-2018	24,2	4,8 / 3,8	19,1	
4	2019	7,2		4,2	

(əvvəli ötən sayımızda) Bütövlükdə 2004-2018-ci illərdə nəzərdə tutulmuş Azərbaycan regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramları çox uğurla icra edilmişdir. Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, 2004-cü ilin əvvəllərində qəbul edilmiş proqram, demək olar ki, Azərbaycan regionlarında döntüş yaratdı. Azərbaycan regionlarının sürətlı inkişafı məhz birinci proqramın icrası ilə bağlı idi.

Yuxarıda qeyd edildiyi kimi, 2004-cü ildə, ilk növbədə, infrastruktur layihələrindən başlanmışdır. Elektrik təsərrüfatına böyük investisiyalar qoyulmuşdur. Son 14 il ərzində ölkənin regionlarında 30 elektrik stansiyası tikilmişdir. Bu stansiyaların generasiya gücü 2500 meqavata bərabər olmuşdur. Beləliklə, 2004-cü ildə elektrik enerjisini idxal edirdiksə, artıq hazırda elektrik enerjisini ixrac etməyə başlamışıq. Bu məqsədlə həm ölkə ərazisində, həm də üç qonşu ölkə - Rusiya, İran və Gürcüstan ilə elektrik xətləri birləşdirildi. Eyni zamanda, Gürcüstan vasitəsilə Türkiyəyə də elektrik enerjisinin ixracı üçün yaxşı imkanlar mövcuddur.

2004-cü ildə Azərbaycanda qazlaşdırmanın səviyyəsi 51 faiz idi. Bölgələrdə və şəhərlərdə, demək olar ki, qaz yox idi. Hazırda Azərbaycanda qazlaşdırma 93 faizə çatıb. Bir çox kəndlərdə də bu proses davam etdirilir. İcməli su və kanalizasiya problemləri insanları narahat edən çox ciddi problemlər idi. Bu sahənin bilavasitə iqtisadi və sənaye inkişafına o qədər də böyük təsiri olmasa da, çox ciddi sosial məsələdir. 2004-cü ildə ölkə üzrə fasiləsiz içməli su ilə təminat 26 faiz idi, hazırda bu, 67 faizə çatıb, Bakı şəhərində 81, bölgələrdə isə 43 faizdir. Ona görə bu sahəyə bu il və gələcək illərdə böyük sərmayə qoyuluşu nəzərdə tutulur. Demək olar ki, bir çox şəhərlərimizdə içməli su və kanalizasiya layihələri uğurla başa çatıb. Oğuz-Qəbələ-Bakı kimi nəhəng su kəməri - bu da tarixi hadisədir - inşa edilib. Ceyranbatanda dünyanın ən böyük sutəmizləyici qurğusu tikilmişdir. Bu gün bu qurğudan çıxan sular keyfiyyətinə görə Dünya Səhiyyə Təşkilatının standartlarına cavab verir.

Kənd təsərrüfatının inkişafı üçün böyük meliorativ tədbirlər görülmüşdür. Son 14 il ərzində dörd su anbarı tikilmişdir - Taxtakörpü, Şəmkirçay, Göytəpə və Tovuzçay. Onların arasında, əlbəttə ki, Taxtakörpü və Şəmkirçay su anbarları böyüklüyünə və kənd təsərrüfatına təsirinə görə xüsusi yer tutur. Bu, nəhəng tarixi infrastruktur layihələridir. Bu anbarlar, çəkilmiş və çəkilən kanallar on minlərlə hektar əkin sahəsini suvarmaq üçün həlledici rol oynayır. Meliorativ tədbirlər kənd təsərrüfatının inkişafına bilavasitə təsir edən infrastruktur layihələridir. Bu sahəyə qoyulan böyük vəsait, eyni zamanda, sahibkarlığa dövlət tərəfindən göstərilən növbəti dəstəyin təzahürüdür.

Araşdırmalar göstərir ki, hazırda yeni layihələr üzərində işlər gedir. 2018-ci ildə 100 min hektardan çox suvarılmayan torpaqlara su xətləri, kanallar çəkilmişdir.

Avtomobil yollarının tikintisi infrastruktur layihələri arasında önəmli yer tutan sahədir. Bu, həm iqtisadi, həm sosial sahədir. Rahat, hamar yollar insanlara rahatlıq gətirir. Eyni zamanda, yol olmadan bölgələr inkişaf edə bilməz, nə turizm, nə də sənaye istehsalı inkişaf edə bilər, kənd təsərrüfatının inkişafı üçün də problemlər yaranar. Hazırda kənd və rayon yollarının tikintisi geniş vüsət alıb. Son 14 il ərzində 443 körpü tikilmiş, 12 min 300 kilometr yol çəkilmişdir. 2018-ci ildə bu rəqəm təqribən 15 min kilometrə çatmışdır. Həmin iqtisadi göstəricilər də ümumi inkişafın uğurlu dinamikasını əyani şəkildə göstərir. İqtisadiyyat 14 il ərzində 3,2 dəfə artmışdır. Bu, dünya miqyasında rekord göstəricidir. Respublikanın qeyri-neft iqtisadiyyatı isə 2,8 dəfə artmışdır. Bu, onu göstərir ki, respublikanın iqtisadi inkişafı, sadəcə olaraq, neftin, qazın istehsalı ilə bağlı deyil. Ölkənin iqtisadi inkişafı çoxşaxəlidir. Ona görə qeyri-neft sektorunun 2,8 dəfə artması aparılan islahatların nəticəsidir. Sənayedə 2,6 dəfə, kənd təsərrüfatında 1,7 dəfə və qeyri-neft ixracı sahəsində 4,1 dəfə artım var.

Qeyd etmək lazımdır ki, sosial obyektlərin tikintisi ilə bağlı böyük işlər görülmüşdür. 3100-dən çox məktəb, 642 tibb müəssisəsi tikilmiş, yaxud təmir edilmişdir, 43 Olimpiya İdman Kompleksi inşa olunmuşdur. Eyni zamanda regionlarda yeni müasir tibb müəssisələri tikilib istifadəyə verilmişdir. Belə ki, 2004-2018-ci illərdə Naxçıvan, Gəncə, Qazax, Qəbələ, Zaqatalada “Diaqnostika Müləica Mərkəzi”, Bakıda “Azərbaycan Tibb Universitetin Tədris-Cərrahiyyə Klinikiası”, Tovuzda “Hemodi-

aliz Mərkəzi”, Ağcəbədi, Cəlilabad, Yevlax, Sabirabadda Mərkəzi Xəstəxana, Bakıda Əlillər üçün sosial reabilitasiya mərkəzləri və sığınacaqlar və regionlarda çoxsaylı bərpa mərkəzləri zəhmətkeşlərin istifadəsinə verilmişdir. Bunlar da böyük vəsait tələb edən layihələrdir. Ancaq bu layihələr sosial-yönümlü layihələrdir, ona görə investisiya proqramında daim bu layihələr var. Bu ilin investisiya proqramına əsasən də kifayət qədər sosial layihələr icra edilmişdir.

Eyni zamanda, qeyd etmək lazımdır ki, nəqliyyat sahəsi ölkənin regionlarında uğurlu inkişaf etdirilir. Respublikada yeddi aeroport tikilmişdir. Onlardan altısı beynəlxalq aeroportdur. Birinci proqram qəbul olunana qədər yalnız Bakı aeroportu var idi. Digər aeroportlar yerli əhəmiyyətli aeroportlar idi. Bakı, Naxçıvan, Gəncə, Lənkəran, Qəbələ, Zaqatala - altı beynəlxalq aeroport, bir də Yevlax aeroportu yenidən qurulmuşdur. Bu gün onlar fəaliyyət göstərir və beynəlxalq reyslər təşkil olunur. Bu, ölkəyə turistlərin gəlişini şərtləndirir, insanlara rahatlıq verir. İndi respublikanın beynəlxalq aeroportlarından dünyanın müxtəlif yerlərinə uçuşlar təşkil edilir.

Təhlil göstərir ki, regionlarda öz gücləri ilə yerinə yetirilmiş tikinti işlərinin dəyəri xeyli artmışdır. Naxçıvan Muxtar Respublikasında öz gücləri ilə yerinə yetirilmiş işlərin dəyəri 2005-ci ildə 57,6 mln. manat idisə, 2018-ci ildə 11,8 dəfə artaraq 680,9 mln. manat olmuşdur. Bakı şəhərində isə öz gücləri ilə yerinə yetirilmiş işlərin dəyəri 2005-ci ildə 1359,7 mln. manat idisə, 2018-ci ildə bu göstərici 4,9 dəfə artaraq 6642,0 mln. manat olmuşdur, həmçinin bu artım digər iqtisadi rayonlarda da müşahidə edilmişdir **(Cədvəl 2)**.

Öz güclərilə yerinə yetirilmiş tikinti işlərinin dəyəri, mln. manat						Cədvəl 2
	2005	2010	2015	2017	2018	
Naxçıvan Muxtar Respublikası	57,6	173,4	668,4	709,9	6809	
Bakı şəhəri	1359,7	3055,9	5823,9	6125,6	6642,0	
Abşeron iqtisadi rayonu	35,8	467,1	350,0	111,5	228,4	
Gəncə-Qazax iqtisadi rayonu	16,2	112,7	150,0	271,6	162,3	
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	6,9	40,7	35,8	105,9	129,0	
Lənkəran iqtisadi rayonu	6,2	20,7	31,8	46,3	99,8	
Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu	3,7	10,8	19,9	24,4	32,3	
Aran iqtisadi rayonu	37,6	143,7	177,8	255,2	365,0	
Yuxarı-Qarabağ iqtisadi rayonu	23,7	30,1	29,7	38,0	55,3	
Kəlbəcər-Laçın iqtisadi rayonu	3,2	19,5	17,9	14,2	18,3	
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu		6,5	35,5	13,8	59,4	35,3

Mənbə: Dövlət Statistika Komitəsi “Azərbaycan regionları - 2018”

Bir təşkilata düşən tikinti işlərinin dəyəri Naxçıvan Muxtar Respublikasında 2005-ci ildə 1,4 mln. manat idisə, 2018-ci ildə artaraq 15,8 mln. manat olmuşdur. Bakı şəhərində isə bir təşkilata düşən tikinti işlərinin dəyəri 2005-ci ildə 1,7 mln. manat idisə, 2018-ci ildə bu rəqəm 6,7 mln. manat olmuşdur. Bu artım dinamikasını digər iqtisadi rayonlara da aid etmək olar (cədvəl 2).

Əminliklə qeyd etmək lazımdır ki, tikinti təşkilatlarının səyi nəticəsində regionların sosial-iqtisadi inkişafında dövlət proqramlarında nəzərdə tutulmuş bütün obyektlərin istifadəyə verilməsi həyata keçirilmişdir. Təhlil göstərir ki, son illərdə tikintinin və onun maddi-texniki bazasının inkişafına böyük investisiya yönəlmışdir. Belə ki, əgər 2003-cü ildə bu sahəyə yönəldilmiş investisiyanın həcmi 12,2 mln. manat təşkil edirdisə, 2013-cü ildə bu vəsait dəfələrlə artaraq 1,8 mlrd. manat olmuşdur. Yalnız axırncı 5 ildə (2014-2018) tikintinin inkişafına 13,5 mlrd. manat kapital qoyuluşu sərf edilmişdir ki, bu da keçmiş sovet dövründən tikintidə istifadə olunan, öz istifadə müddətini keçmiş əsas maşın və mexanizmlərin yeni yüksək emək məhsuldarlığına malik, xarici müasir standartlara cavab verən maşın və mexanizmlərlə əvəz edilməsinə imkan vermişdir. Tikintinin maddi-texniki bazasını təşkil edən mühüm əhəmiyyətli obyektlər istifadəyə verilmişdir. Belə ki, 2004-cü ildə Siyəzən rayonunda gücü sutkada 15 min şərti kərpic olan Kərpic zavodu, Abşeronda gücü sutkada 60,0 ton olan “Azbentonit” zavodu, 2005-ci ildə Babək rayonunda gücü sutkada 500 kubmetr olan Bəton istehsal zavodu, 2007-ci ildə Qazaxda gücü sutkada 350 ton olan Bentonit emalı zavodu, Naxçıvanda gücü saatda 60 ton olan Asfalt-beton zavodu, 2008-ci ildə Sabirabadda gücü

sutkada 400.0 ton olan Sement istehsal zavodu, Bərdədə gücü sutkada 500,0 ton olan Asfalt-beton zavodu, 2010-cu ildə Ordubadda gücü saatda 100,0 kubmetr olan Beton zavodu, 2014-cü ildə Gəncədə gücü ildə 50,0 min ton olan Metaltökmə və fasiləsiz yayma zavodu, Qazaxda gücü ildə 1,0 mln. ton olan “Akkord” sement zavodu (2005) və Bakı şəhərində Tikinti materialları zavodu (2012), “Norm” sement zavodu - gücü ildə 2,0 mln. ton (2014), “Ağdağ” gips zavodu (2016), “Holcim Azərbaycan” - gücü ildə 1,7 mln. ton olan sement zavodu (2012) və s. zavod və müəssisələr tikilib istifadəyə verilmişdir. Ötən 15 il ərzində sosial obyektlərin tikintisinə xüsusi diqqət verilmişdir. Belə ki, cədvəl 3-dən görün-düyü kimi Naxçıvan Muxtar Respublikasında 2005-ci ildə istifadəyə verilmiş yaşayış evlərinin ümumi sahəsi 45,3 min kv.m idisə, bu göstərici 2018-ci ildə 8,4 dəfə artaraq 382,0 min kv.m olmuşdur. Bakı şəhərində 2005-ci ildə 650,2 min kv.m idisə, 2018-ci ildə 1,2 dəfə artaraq 752,8 min kv.m olmuşdur **(cədvəl 3)**.

İstifadəyə verilmiş yaşayış evləri, ümumi sahə, min kv.m						Cədvəl 3
	2005	2010	2015	2017	2018	
Naxçıvan Muxtar Respublikası	45,3	265,9	380,1	386,0	382,0	
Bakı şəhəri	650,2	790,1	333,1	659,9	752,8	
Abşeron iqtisadi rayonu	225,2	86,2	175,2	107,3	133,2	
Gəncə-Qazax iqtisadi rayonu	179,7	175,4	212,0	177,5	164,8	
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	50,4	99,0	111,3	98,1	91,8	
Lənkəran iqtisadi rayonu	72,9	125,0	148,7	101,5	155,6	
Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu	87,5	77,5	75,2	62,3	55,5	
Aran iqtisadi rayonu	180,7	360,8	387,8	269,8	319,3	
Yuxarı-Qarabağ iqtisadi rayonu	76,1	46,3	55,0	117,4	165,4	
Kəlbəcər-Laçın iqtisadi rayonu	-					
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	24,8	22,5	54,0	37,4	29,4	

Mənbə: Dövlət Statistika Komitəsi “Azərbaycanda tikinti - 2018”, Dövlət Statistika Komitəsi “Azərbaycanın regionları - 2018”

Azərbaycanın regionlarında yaşayış evlərinin sürətlə tikilib istifadəyə verilməsi nəticəsində bir sakinə düşən mənzil sahəsi xeyli artmışdır. Naxçıvan MR-də bir sakinə orta hesabla düşən ümumi sahə 2005-ci ildə 8,9 kv.m idisə, 2010-cu ildə 15,8 kv.m artaraq 24,7 kv.m təşkil etmişdir. Bu göstərici 2018-ci ildə

ya təhqir edilmişdi, bütün yaşayış binalarımız dağıdılmışdı, Ağdam, Füzuli şəhərləri və kəndləri, demək olar ki, yox idi. Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan şəhərlərində tək-tük bina qalmışdır. Kəlbəcər və Laçın rayonlarında daha çox qanunsuz məskunlaşma aparılmışdı. Ancaq Ermənistana o rayonlardan çıxmaq üçün vaxt verildiyi müddət ərzində onlar oranı da dağıtmışdılar, bütün dünyanın gözü qarşısında evləri yandırıb, meşələri kəşib, qırıb, vandalizm aktları törətmişdilər”.

Erməni ordusu tərəfindən törədilmiş bu vəhşi hərəkətləri, vandalizmi işğaldan azad olunmuş rayonlarımıza gələn beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri də təsdiq etmişlər. “İşğaldan azad olunmuş yerlərdə gördüyümüz mənzərə əsl faciədir, dini məbədlərin dağıdılması, qəbulolunmazdır.” Bunu Azərbaycanda səfərdə olan İslam Dünyası Elm, Təhsil və Mədəniyyət Təşkilatının (ICESCO) Baş direktoru Salim bin Məhəmməd əl-Maliki deyib.

İstifadəyə verilmiş yaşayış evləri, ümumi sahə, min kv.m						Cədvəl 3
	2005	2010	2015	2017	2018	
Naxçıvan Muxtar Respublikası	45,3	265,9	380,1	386,0	382,0	
Bakı şəhəri	650,2	790,1	333,1	659,9	752,8	
Abşeron iqtisadi rayonu	225,2	86,2	175,2	107,3	133,2	
Gəncə-Qazax iqtisadi rayonu	179,7	175,4	212,0	177,5	164,8	
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	50,4	99,0	111,3	98,1	91,8	
Lənkəran iqtisadi rayonu	72,9	125,0	148,7	101,5	155,6	
Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu	87,5	77,5	75,2	62,3	55,5	
Aran iqtisadi rayonu	180,7	360,8	387,8	269,8	319,3	
Yuxarı-Qarabağ iqtisadi rayonu	76,1	46,3	55,0	117,4	165,4	
Kəlbəcər-Laçın iqtisadi rayonu	-					
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	24,8	22,5	54,0	37,4	29,4	

Yuxarıda qeyd edilənlər göstərir ki, erməni faşistləri bütün rayonlarda hər şeyi yerlə-yeksan etmişlər. Azad edilmiş torpaqlarda artıq işlər başlanmışdır. İlk növbədə ərazilərin minalardan təmizlənmə işləri aparılır. Cənab Prezident İlham Əliyevin şəxsi təşəbbüsü ilə beynəlxalq aeroportun Füzuli şəhərində tikilməsi nəzərdə tutulub.14 yanvar 2021-ci il tarixində cənab Prezident İlham Əliyev Füzuli-Şuşa avtomobil yolunun 27 km-liyində yeni tikilən beynəlxaq hava limanının təməlini şəxsən özü qoymuşdur. Kəlbəcər-Laçın iqtisadi zonasında beynəlxalq aeroport tikintisi üçün layihələndirmə işlərinin aparılması haqqında göstəriş verilmişdir. Eyni zamanda, infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsinə başlanmışdır.Cənab Prezident, Ali Baş Komandan Şuşa şəhərini Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı elan etmişdir.

Qeyd etmək lazımdır ki, ölkədə fəaliyyət göstərən bütün qurumlar işğal olunmuş rayonlarda tezliklə işlər aparmaq üçün lazımi tədbirlər görürlər. Xalqımız, cənab prezidentin sözü ilə desək “işğal olunmuş rayonlarımızın çiçəklənməsi üçün əlindən gələni edəcəkdir.” Belə ki, Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin və digər qurumların mütəxəssisləri tərəfindən işğaldan azad olunmuş ərazilərdə qiymətləndirmə işləri aparılır. Görülən işlər bu şəhərlərin müasir tələblərə cavab verən Baş planlarının hazırlanmasını təmin edəcəkdir. Təsdiq edilmiş ümumi konsepsiyaya əsasən, sosial obyektlərin tikintisi, tələb olunan infrastrukturun, tarixi, memarlıq və dini abidələrin bərpası və əvvəlki vəziyyətinə qaytarılması mütləq təmin ediləcəkdir. Yaranmış vəziyyət tikinti kompleksində çalışan kollektivlərin qarşısında böyük vəzifələr qoyur. Bu möhtəşəm işlərin həyata keçirilməsində tikinti kompleksində çalışan memarların, layihəçilərin, peşəkar mütəxəssislərin və bütün kollektivin səyi vacibdir və sözsüz ki, onlar qarşıda duran vəzifələri layiqincə yerinə yetirəcəklər.

Bu barədə çox yazmaq olar, Azərbaycan ordusu və onun Ali Baş Komandanı cənab Prezident İlham Əliyev yeni tarix yazmışlar. Bu nəinki xalqımıza, eləcə də gələcək nəslimizə daima dəstək olacaqdır. Biz qalib ölkəyik, Azərbaycan xalqı qarşıda duran vəzifələri ruh yüksəkliyi ilə yerinə yetirəcəkdir. Müharibə zamanı xalqımız öz vətənpərvərliyini göstərmiş, şanlı ordumuz müzəffər Ali baş Komandanın rəhbərliyi altında tarixdə görünməmiş qələbə əldə etmişdir. Heç də təsadüfi deyil ki, müharibə günləri ərzində şairlərimiz 100-dən çox vətənpərvər şeirlər yazmış və bəstəkarlarımız bu misralara musiqi bəstələmişdir. Biz də məqaləmizi aşağıdakı sözlərlə bitiririk:

**Azərbaycan, Azərbaycan,
Yurdum yuvam qoca babam,
Yoxdur sənin tək, bir cahan,
Azərbaycan, Azərbaycan.**

**Eldar Nuriyev,
Azərbaycan İnşaat və Memarlıq
Elmi Tədqiqat İnstitutunun şöbə
müdiri, iqtisadiyyat üzrə
fəlsəfə doktoru**

UNEC-də konfrans: Qarabağ iqtisadiyyatının dirçəlişində “Halal” qida industriyası

UNEC-də “Qarabağ iqtisadiyyatının dirçəlişində “Halal” qida industriyası: müasir çağırışlar və real imkanlar” mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib.

Konfransı giriş sözü ilə açan UNEC İslam Maliyyə Mərkəzinin rəhbəri professor Zahid Məmmədov konfransın məqsədi barədə məlumat verərək, mövzunun aktuallığından danışdı. O, İslam iqtisadiyyatının bu gün ölkəmiz üçün daha aktual olduğunu, Qarabağ regionunda kapital-tutumlu iri meqalayihələrin təminatı üçün alternativ maliyyə qaynaqlarına ehtiyac duyulduğunu qeyd edib. Qarabağda İslam iqtisadiyyatının əsas hərəkətverici qüvvəsinin məhz qida sənayesi olduğunu iştirakçıların diqqətinə çatdırdı.

Milli Məclisin deputatı, akademik Ziyad Səmədzadə mövzunun aktuallığına diqqət cəkərək, ölkə Prezidentinin Qarabağ regionunun gələcəkdə dinamik inkişaf edən məkana çevrilməsi ilə bağlı verdiyini tapşırıqlardan bəhs edib. Azad olunmuş torpaqlarda kənd təsərrüfatı və aqrar sektorun inkişaf etdirilməsi üçün münbit şəraitin olduğunu bildirib. İstanbul Sabahattin Zaim Universitetinin “Helal qida Ar-Ge və Mü-kemmeliyyət Merkezi”nin müdiri professor Hasan Yetim “Dünya ər-

zaq bazarında “Halal” qida sektoru: global çağırışlar və problemlər” mövzusunda çıxış edərək, dünyada halal qida sektorunun getdikcə daha önəm qazanan sahə olduğunu qeyd edib. Hazırda dünyada 2 trl. dollara yaxın halal məhsullar bazarının mövcudluğunu, halal qida məhsullarının istehlakında islam ölkələrinin payının aşağı olduğunu bildirib. İstehlak payının artırılması istiqamətində ölkələrimizin, xüsusilə də Qarabağ regionun böyük potensiala malik olduğunu vurğulayıb.

Kabardin-Balkar Dövlət Aqrar Universitetinin “Qida texnologiyası” kafedrasının müdiri professor Amina Djobaeva “İslam iqtisadiyyatında qida məhsullarının istehsalı və istehlakı məsələlərinə elmi baxış” mövzusunda çıxış edərək islam ölkələrində ərzaq məhsullarının istehsalı, eləcə də ticarəti ilə məşğul olan təsərrüfat subyektlərinin üzərinə böyük məsuliyyət düşdüyünü qeyd edib. İstehsalçı və ticarətçilər üçün qida məhsullarının təhlükəsizliyinin və istehlakçılara sağlam ərzaq məhsullarının çatdırılmasının ən mühüm öhdəlik olduğunu vurğulayıb.

UNEC Mühəndislik və Təbiiqi elmlər kafedrasının professoru Zabir Aslanov “Azərbaycanda halal sertifikatlaşdırma: real vəziyyət və pers-

pektivlər” mövzusunda çıxış edərək koronavirusla mübarizə apardığımız bir dövrdə artıq insanların halal və təmiz qida axtarışında olduqlarını, bunun təkcə müsəlman ölkələrini deyil, bütün dünyanı narahat edən bir məsələ olduğunu qeyd edib. Qarabağ regionunun təmiz hava, münbit torpaq, saf su resurslarına malik olması ekoloji təmiz ərzaq məhsulları istehsalı sahəsində çox böyük imkanlar yaradacağını vurğulayıb.

“İqtisadiyyat” qəzetinin baş redaktoru Aytən Səmədzadə “Ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsində təbii inkişaf (mühit) amillərinin rolu” mövzusunda çıxış edərək bildirib ki, ölkəmizin ərzaq təhlükəsizliyi Qarabağ regionunda aqrar sənaye və kənd təsərrüfatı sektorlarının inkişafı sayəsində təmin oluna bilər. Qarabağ regionunun təbii şəraiti və coğrafi iqliminin əlverişliliyi burada kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalına

zəmin yaradacaqdır.

Elmi fəaliyyətin təşkili və idarə edilməsi departamenti, UNEC Tədqiqat Mərkəzlərinin işinin əlaqələndirilməsi və təşkili şöbəsi və UNEC İslam Maliyyə Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçirilən konfrans UNEC-in rəsmi Facebook səhifəsi üzərindən canlı yayımlanıb. Sonda mövzu ətrafında müzakirələr aparılıb, məruzəçilər tərəfindən konfrans iştirakçılarına maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

QARABAĞIN YENİDƏN QURULMASI İLLƏRLƏ APARILAN DÜZGÜN İQTİSADI SİYASƏTDƏN GÜC ALIR

Ulu öndər Heydər Əliyevin ikinci dəfə Azərbaycan rəhbərliyinə gətirilməsi ilə qısa zaman kəsiyində başımızın üstünü kəsən faciələrin qarşısı alındı. Bir tərəfdən müharibənin vurduğu yaralar, digər tərəfdən daxili çəkişmələr ölkəni uçurum kənarına gətirib çıxarmışdı. Belə vəziyyətdən çıxış yolu tapmaq müşkül görünürdü. Yalnız Heydər Əliyevin iradəsi, cəsarəti, pragmatik düşüncəsi ölkəmizi müstəqilliyini itirmək təhlükəsindən qoruya bilirdi. Belə də oldu. Cəbhədə atəşkəs elan olundu, qanunsuz separatçı qüvvələr tərkisilah edildi, ölkə daxilində siyasi sabitlik yaradıldı. Bunun ardınca Azərbaycanın dünya iqtisadiyyatına integrasiyası prosesi baş verdi və ölkənin beynəlxalq mövqeləri güclənməyə başladı. Bunun nəticəsidir ki, 1994-cü ildə imzalanan “Əsrin müqaviləsi” layihəsində dünyanın 8 ölkəsinin – Azərbaycan, ABŞ, Böyük Britaniya, Rusiya, Türkiyə, Norveç, Yaponiya və Səudiyyə Ərəbistanının 13 ən məşhur neft şirkətləri iştirak edirdi. Bu transmilli layihənin imzalanması ilə Azərbaycanın üzərində sanki bir günəş doğdu. İlk neft 1997-ci il noyabrın 7-də “Çıraq” yatağından çıxarıldı. 1994-cü ildə “Əsrin müqaviləsi” imzalanan vaxt Azərbaycan tarixində ən aşağı səviyyədə - 9,5 milyon ton neft çıxarıldı. Neft hasilatı 2010-cu ildə 5 dəfədən çox artaraq 51 milyon tona çatdırıldı. Son 26 il ərzində Azərbaycanda neft istehsalı 4 dəfədən çox yüksəlmişdir.

Yeni neft strategiyasının gerçəkləşməsi respublikanın neft sənayesinə irihəcmli investisiyaların cəlb olunmasını təmin etdi. O vaxtdan bəri “Azəri-Çıraq-Günəşli” yatağının işlənməsinə təqribən 35 milyard dollar vəsait qoyuldu. Bu günəcən həmin yataqdan hasil edilən 3,8 milyard bareldən çox neft əsasən Bakı-Tbilisi-Ceyhan və Qərbi İxrac Boru kəməri vasitəsi ilə dünya bazarlarına daşınıb. Onu da qeyd etmək ki, 1994-cü ildə müqavilə imalanan zaman 511 milyon ton neft təxmin edilirdi. Lakin hazırda sözügedən yataqda hasil edilməyən 500 milyon ton neft ehtiyatı var. “Əsrin müqaviləsi”nin 2050-ci ilədək uzadılması ilə bağlı yeni sazişin icrası müddətində bu rəqəmin daha da artacağı proqnozlaşdırılır. Burada bir məsələyə diqqət çəkmək istərdim - 2006-cı ildən başlayaraq enerji ixracı nəticəsində Azərbaycana daxil olan böyük maliyyə resursları sürətli iqtisadi tərəqqiyə, müasir sosial-iqtisadi və mədəni infrastrukturların yaradılmasına, ölkə həyatının başdan-başa yeniləşməsinə, iqtisadiyyatın diversifikasiyasına və qeyri-neft sektorunun inkişafına yönəldilmişdir. Neft strategiyasının uğurlu icrası nəticəsində əldə edilən vəsait hesabına regionlarda olan köklü problemlər həll olunmuş, müasir infrastruktur formalaşmış, məşğulluq səviyyəsi yüksəlmişdir. TANAP, TAP kimi transmilli layihələr uğurla gerçəkləşmiş, Türkmənistanla Xəzərdə olan “Dostluq” yatağının birgə işlənməsi barədə memorandum imzalanmışdır. Bununla da

Azərbaycan Avropanın enerji təchizatında mühüm mövqə qazanacaqdır. Hazırda Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) neft-qaz hasilatı və emalı ilə məşğul olan müəssisədən transmilli şirkətə çevrilərək, iştirakçı olduğu beynəlxalq layihələrdə ölkəmizi uğurla təmsil edir, iqtisadi potensialımızın güclənməsinə, milli maraqlarımızın həyata keçirilməsinə mühüm töhfə verir. Qlobal iqtisadiyyatda, həmçinin neft bazarında baş verən problemlər və qeyri-müəyyənlikləri nəzərə alaraq, Azərbaycan Dövlət Neft şirkətinin korporativ idarəetmə sisteminin və biznes modelinin təkmilləşdirilməsi yolu ilə onun orta və uzunmüddətli perspektivlərdə maliyyə dayanıqlığı, idarəetmə və sərmayələrin effektivliyinin və aktivlərinin əhəmiyyətli dərəcədə artırılması əsas çağırışa çevrilib. Bu məqsədlə dövlət başçısının sərəncamı ilə 7 üzvdən ibarət Müşahidə Şurası yaradılıb. SOCAR-ın Müşahidə Şurasına şirkətin uzunmüddətli inkişaf strategiyasını, xərclər və gəlirlər smetasını təsdiq etmək, onun icrasına nəzarət həyata keçirmək və digər səlahiyyətlər verilib. 18 ildir ölkədə aparılan uğurlu siyasət iqtisadi strukturda qeyri-neft sektorunun payını artırmış və bu tendensiya yüksələn xətt üzrə davam etdirilir. Valyuta ehtiyatlarımız 50 milyard dollar civarındadır. Həm sənayedə, həm aqrar bölmədə, həm də innovativ texnologiyalar sahəsində ciddi irəliləyişə nail olunmuşdur. 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan nəyə qadir olduğunu bütün dünyaya nümayiş etdirdi. Bizi istəyənlər də, istəməyənlər də bir daha əmin oldular ki, Azərbaycan iqtisadi və

hərbi cəhətdən bölgənin ən güclü dövlətidir və hər kəs, o cümlədən düşmən də bununla hesablaşmaq zorundadır.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpa və inkişafı sahəsində başlanan genişmiqyaslı tədbirlər tezliklə öz nəticəsini göstərəcək.

2021-ci ilin dövlət büdcəsindən ayrılan 2,2 milyard manat vəsait ilə yanaşı, dövlətyəyə cəlb olunan milli sərvət – torpaq, su, faydalı qazıntı-lar, əmlak və mədəni sərvətlər kapitalın həcmi - əsas fondları artıracaq.

Azərbaycanda əmək ehtiyatlarının sabit qaldığı şəraitdə kapitalın - əsas fondların artması kapital-tutumlu iqtisadi artımı sürətləndirir. Yaradılan yeni əsas fondlar müasir texnologiyalara əsaslandığına görə, daha çox fondverimliliyi, yəni hər manat kapitala düşən məhsulun həcmi artırılacaq. Digər tərəfdən də Qarabağda kapital qoyuluşu sıfırdan başlandığına və tarazlıq nöqtəsinə məsafə çox olduğuna görə, daha çox dəyər yaradılacaq. Necə ki, İkinci Dünya müharibəsindən sonra Almaniya və Yaponiya dağıntıların üzərində rəqəbatqabiliyyətli iqtisadiyyat qurdular. Qarabağda dövlət sərmayələri katalizator, qeyri-dövlət sərmayələri ilə drayver olacaq. İqtisadi artıma təsir göstərəcək bir çox amillər var. Burada insan kapitalı da böyük əhəmiyyət kəsb edir. Prezidentin fərmanı ilə Qarabağ üzrə xüsusi nümayəndəlik institutunun, həmçinin Dirçəlik Fondunun yaradılması burada idarəetmə strukturlarının yeni modelini şərtləndirəcək və uğur qazandıqdan sonra Azərbaycanın digər bölgələrində də tətbiq ediləcək. Qarabağda

smart regional yanaşmanın tətbiq edilməsi, müasir şəhərsalma, 4-cü sənaye inqilabının çağırışlarına uyğun yaşama, xarici kapital qoyuluşlarının və yeni idarəetmə mexanizmlərinin gerçəkləşməsi Qarabağ bölgəsini dünyanın çiçəklənən diyarlarından birinə çevirəcək. Yenidənqurma və bərpa işlərinə indidən start verilib. Cənab Prezident İlham Əliyevin Qarabağ bölgəsinə səfəri çərçivəsində Əhmədbəyli-Füzuli-Şuşa avtomobil yolunun 27-ci kilometrində Füzuli-Şuşa yolunun, eləcə də Füzuli rayonunda hava limanının təməlinin qoyulması azad olunmuş ərazilərdə bərpa və yenidənqurma işlərinin uğurla davam etməsini göstərir.

Bu işlərin görülməsindən qürur hissi keçirdiyini dilə gətirən cənab Prezident İlham Əliyev Füzuli Hava Limanının uçuş-enmə zolağının 2800 metr olacağını və bütün beynəlxalq standartların tələblərinə cavab verəcəyini söyləmişdir. Prezident yenidənqurma tədbirlərindən danışarkən demişdir: **“Əminəm ki, necə ki, düşməni qısa müddət ərzində torpaqlarımızdan qovduq – cəmi 44 gün ərzində - bizim tarixi torpaqlarımız olan Qarabağı da qısa müddətdə bərpa edəcəyik!”**

İşğaldan azad olunmuş torpaqlarımızın tarixi-mədəni simasının bərpa edilməsi, orada müasirliklə qədimliliyi özündə ehtiva edən infrastrukturun yaradılması nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların bölgəyə olan marağını artıracaq. Xisləti xainlik və riyakarlaqla dolu ermənilərin 30 ildə Azərbaycanın doğma yurd yerlərində törətdikləri vandalizm aktları bütün dünyaya məlumdur. Beş-on ildən sonra buraya ayaq basan hər kəs yeni mənzərənin şahidi olacaq, hər yanda inkişaf, tərəqqi və qələbəlik görəcək. Qarabağ yeni görkəmdə dünyanın çiçəklənən diyarına çevriləcək, konflikt və müharibələr meydanına çevrilən, qırqın və terrordan zülm çəkən xalqlara sülh və barış mesajı verəcək.

Bu gün İSESCO kimi nüfuzlu bir təşkilat tərəfindən Şuşanın islam dünyasının mədəni mərkəzinə çevrilməsi təklifi irəli sürülmüşdür. Bu, bölgənin inkişafına rəngarənglik və yeni çalarlar qatacaq. Beynəlxalq humanitar və musiqi festivallarının Şuşada keçirilməsi Qarabağın beynəlxalq aləmdə tanınmasına və əhəmiyyətinin artmasına böyük töhfə verəcək.

2021-ci il Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən “Davamlı inkişaf üçün beynəlxalq yaradıcı iqtisadiyyat ili” elan olundu. Azərbaycan da BMT-nin üzvü kimi dinamik inkişaf yoluna çıxmış bir dövlət olaraq bu təşəbbüsə qosulub.

Yolumuz elliklə Qarabağdır. Bu dəfə silah-süngü ilə yox, sülh və barış çağırışı ilə gedirik. İllərin həsrətinə son qoymaq üçün, neçə-neçə itib-batmış talelərin uyuduğu məkanları cənnətə, laləzərə çevirmək üçün...

Zülfü İLYASOV,
“İqtisadiyyat” qəzetinin xüsusi müxbiri

11-17 fevral 2021-ci il

Rusiya və Azərbaycan kombayn istehsalı üzrə müştərək müəssisənin yaradılması məsələsini müzakirə edir

Rusiyanın kənd təsərrüfatı texnikası istehsal edən “Rostselmaş” şirkətlər qrupu Azərbaycanda kombayn istehsalına başlanması məsələsini müzakirə edir.

Bu barədə Rusiyanın Rostov vilayəti qubernatorunun müavini İqor Sorokin deyib. O, xatırladı ki, Özbəkistan ilə artıq belə əməkdaşlıq əlaqələri qurulub. Özbəkistanın Çirçik şəhərində yaradılmış müştərək müəssisə yüksək texnologiyalı kənd təsərrüfatı texnikası istehsal edir. “İnterfaks” agentliyinin məlumatına görə,

“Rostselmaş”ın baş direktoru Valeri Maltsev hələ 2019-cu ildə Azərbaycanda kənd təsərrüfatı texnikası yığılmasında ixtisaslaşan müəssisə yaradılması planı barədə məlumat vermişdi. Layihənin 2020-ci ildə gerçəkləşdirilməsi və ilkin mərhələdə 50-dək kombayn istehsal edilməsi planlaşdırılırdı. 2019-cu ildə “Rostselmaş” və “Azərmaş” Azərbaycan “Nova” markalı kombaynların istehsalı müəssisəsinin yaradılması ilə bağlı müqavilə də imzalayıb.

Muzdla çalışanların sayı artıb

2021-ci il yanvarın 1-i vəziyyətinə ölkə iqtisadiyyatında muzdla çalışan işçilərin sayı ilkin məlumatlara əsasən, ötən illə müqayisədə 45,2 min nəfər və ya 2,7 faiz artaraq 1 milyon 691,8 min nəfər olub.

Dövlət Statistika Komitəsindən bildirilib ki, onlardan 910,8 min nəfəri iqtisadiyyatın dövlət sektorunda, 781 min nəfəri isə qeyri-dövlət sektorunda fəaliyyət göstərib. Muzdla işləyənlərin 19,6 faizi təhsil, 18,5 faizi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 12,9 faizi sənaye, 8,3 faizi əhaliyə səhiyyə və sosial xidmətlərin göstərilməsi, 7,8 faizi tikinti, 6,6 faizi dövlət idarəetməsi və müdafiə; sosial təminat, 4,5 faizi nəqliyyat

və anbar təsərrüfatı, 3,6 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 3,5 faizi peşə, elmi və texniki fəaliyyət, 1,7 faizi maliyyə və sığorta fəaliyyəti, 13 faizi isə iqtisadiyyatın digər sahələrində məşğul çalışıblar.

Son bir ayda Azərbaycanda orta aylıq əməkhaqqı artıb

2021-ci il yanvarın 1-i vəziyyətinə ölkə iqtisadiyyatında muzdla çalışan işçilərin sayı ilkin məlumatlara əsasən ötən illə müqayisədə 45,2 min nəfər və ya 2,7 faiz artaraq 1 691,8 min nəfər olmuş, onlardan 910,8 min nəfəri iqtisadiyyatın dövlət sektorunda, 781 min nəfəri isə

qeyri-dövlət sektorunda fəaliyyət göstərmişdir. Muzdla işləyənlərin 19,6 faizi təhsil, 18,5 faizi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 12,9 faizi sənaye, 8,3 faizi əhaliyə səhiyyə və sosial xidmətlərin göstərilməsi, 7,8 faizi tikinti, 4,5 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 3,6 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 3,5 faizi peşə, elmi və texniki fəaliyyət, 1,7 faizi maliyyə və sığorta fəaliyyəti, 13 faizi isə iqtisadiyyatın digər sahələrində məşğul olmuşlar. 2020-ci ilin ilkin məlumatlarına əsasən ölkə iqtisadiyyatında muzdla çalışan işçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı əvvəlki ilə nisbətən 11,4 faiz artaraq 707,3 manat olmuşdur. İqtisadiyyatın mədənçıxarma sənayesi, maliyyə və sığorta fəaliyyəti, peşə, elmi və texniki fəaliyyət, informasiya və rabitə, eləcə də nəqliyyat və anbar təsərrüfatı sahələrində orta aylıq nominal əməkhaqqı daha yüksək olmuşdur.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu ilə Türkiyədən Rusiyaya ilk ixrac yükü daşınıb

Türkiyədən Rusiyaya ixrac yükləri daşıyan konteyner qatarı Bakı-Tbilisi-Qars (BTQ) dəmir yolu vasitəsilə Vorsino stansiyasına çatıb. “ADY Konteyner” MMC-dən bildirilib ki, stansiyada qatarın qarşılanma mərasimi keçirilib. Mərasimdə “Rusiya Dəmir Yolları”nın nümayəndələri, Türkiyənin Rusiyadakı səfiri və digər rəsmi şəxslər iştirak ediblər. 15 konteynerdən ibarət qatar ümumilikdə 4650 kilometr yol qət edib. 40 futluq konteynerlərdə Rusiyaya 4 min ədəd Türkiyə istehsalı olan məişət cihazları çatdırılıb. Qatar Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu və “Şimal-Cənub” Nəqliyyat Dəhlizi vasitəsilə hərəkət edərək təyinat stansiyasına çatıb.

Daşımanın operatorları “Pasifik Eurasia Logistics” (Türkiyə), “GR Logistics” (Gürcüstan), “ADY Konteyner” (Azərbaycan) və Rusiyanın “Russian Railways Logistics” şirkətləridir.

Güzəştli kreditlərin maksimum həddi 10 milyon manatdır

2020-ci il ərzində Sahibkarlığın İnkişafı Fondu tərəfindən verilən güzəştli kreditlər sayı üzrə 90,1 faiz mikro sahibkarları, 6,3 faiz kiçik sahibkarları, 3,1 faiz orta sahibkarları, 0,6 faiz böyük sahibkarları əhatə edib.

Bunu İqtisadiyyat Nazirliyinin Sahibkarlığın İnkişafı Fondunun İdarə Heyətinin sədri Kənan Nəcəfov Fondun ötən ilki fəaliyyəti və qar-

şıda duran vəzifələrə həsr olunmuş mətbuat konfransında deyib.

Fond tərəfindən təmin edilən güzəştli kreditlər məbləğ üzrə 16 faiz böyük sahibkarları, 56 faiz orta sahibkarları, 16 faiz kiçik sahibkarları, 12 faiz mikro sahibkarları əhatə edib.

Kənan Nəcəfov bildirib ki, Fondun strategiyasının əsası kiçik, orta və mikro biznes yönümlü olmaqdır və yeni strategiya da bu ideya və məqsəd ətrafında qurulub. Onun sözlərinə görə, kiçik həcmli kreditlər 5 mindən 50 minə qədər, orta həcmli kreditlər 50 mindən 1 milyon manat qədər, böyük həcmli kreditlər isə 1 milyondan 10 milyon manata qədərdir.

Ötən il sayı üzrə 85,1 faizlik kiçik həcmli kreditlər, 10,7 faizlik orta həcmli kreditlər, 4,2 faizlik böyük həcmli kreditlər verilib. Məbləğ üzrə isə kreditlərin 73 faizi böyük həcmdə kreditləri, 18 faizi orta həcmdə kreditləri, 9 faizi isə kiçik həcmdə kreditləri əhatə edib.

Qeyd edək ki, ötən il sahibkarlara 126,9 milyon manat güzəştli kredit verilib.

“Sığorta ödənişinin verilməsi Qaydası”nda dəyişiklik edilib

“İşsizlikdən sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa edilən dəyişikliyə əsasən dövlət orqanı və ya hüquqi şəxs ləğv edildikdə, işçilərin və ya dövlət qulluqçularının sayı və ya ştatları ixtisar olunduqda, əmək müqaviləsinin müddəti bitdikdə işsiz kimi qeydiyyatdan alınmış sığortaolunanlar işsizlikdən sığorta ödənişini almaq hüququna malikdirlər. Bu barədə hökumətdən məlumat verilib. Bildirilib ki, buna əsasən “Sığorta ödənişinin verilməsi Qaydası”nın təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2017-ci il 29 dekabr tarixli 620 nömrəli Qərarında dəyişikliklər olunub.

Azərbaycanda sığorta ödənişlərinin 86%-i 5 şirkətin payına düşür

2020-ci ilin yanvar-dekabr aylarında Azərbaycanda həyata keçirilmiş 465 milyon 153 min manat sığorta ödənişinin 401 milyon 359 min manatı və yaxud 86,3%-i 5 sığorta şirkətinin payına düşüb.

Həmin şirkətlər “PAŞA Həyat Sığorta” (222 977 min manat), “PAŞA Sığorta” (71 452 min manat), “Atəşgah Həyat Sığorta” (55 971 min manat), “Dövlət Sığorta Kommersiya” (33 351 min manat) və “Xalq Sığorta” (17 608 min manat) ASC-lərdir.

12 ay ərzində ən az sığorta ödənişi həyata keçirmiş sığorta şirkətləri isə “Xalq Həyat Sığorta” (0 manat), “Naxçıvan Sığorta” (49 manat), Rəvan Sığorta” (332 min manat), “Bakı Sığorta” (371 min manat) ASC-lərdir.

POS-terminallarla ödəniş 13% artıb

2020-ci ilin dördüncü rübü ərzində pərakəndə ticarət dövriyyəsi (ƏDV və aksiz vergisi daxil olmaqla) 2 milyard 418,54 milyon manat (il üzrə 8 mlrd. 477,12 mln. manat) olub. Əhalinin ərzaq malları, içkilər və bütün məmulatları üzrə xərci 645,46 milyon manat (il üzrə 2 mlrd. 538,7 mln.) təşkil edib.

Ölkədə e-ticarət üzrə 29,48 mln. manat dövriyyə olub. Qeyd edək ki, bu ilin üçüncü rübündə 30,72 mln. manat idi. İllik dövriyyə isə 95,95 mln. manat olmuşdur.

Pərakəndə ticarətdə POS-terminal vasitəsilə ödənişlərin həcmi 275,25 mln. manat təşkil

edib. Öncəki rüblə müqayisədə 13% artıb. Bu ilin üçüncü rübündə 243,23 mln. manat idi. 2020-ci il üzrə isə POS-terminallarla ödənişin həcmi 899,02 mln. manat olub.

Azərbaycanda özəl sektorun kreditləşməsi azalıb

Azərbaycanda özəl sektora (ev təsərrüfatlarına kreditlər də daxil olmaqla) kredit qoyuluşu 19 444,3 mln. manat olub. 2019-cu ilin eyni dövründə isə bu göstərici 20 113 mln. manat idi ki, bu da bir ildə özəl sektora kredit qoyuluşunun 3,3% azalması deməkdir. Bu barədə Azərbaycan Mərkəzi Bankı xəbər verir.

2020-ci ilin dekabr ayına cəmi kredit qoyuluşu

14 530,4 mln. manat olub ki, bunun 902,3 mln. manatını dövlət sektoruna, 12 735 mln. manatını isə özəl sektoruna verilən kreditlər təşkil edib. Dövlət sektoruna verilən kreditlər 2019-cu il ilə müqayisədə 1,3% artıb. Özəl sektora verilən kreditlərdən 6 709,3 mln. manatını isə ev təsərrüfatlarına verilən kreditlər təşkil edib.

Qətər dünyanın ən böyük LNG layihəsini inşa edəcək

Qətarin dövlət neft- qaz şirkəti olan “Qatar Petroleum” (QP) dünyanın ən böyük mayeləşdirilmiş təbii qaz (LNG) layihəsinin inşa etdirilməsi üzrə yekun investisiya qərarını verib. Şimal yatağının şərq hissəsində (NFE) reallaşdırılacaq layihə sayəsində ölkənin LNG istehsalı gücü illik 77 milyon tondan ildə 110 milyon tona qədər, yəni təxminən 43% artıracaq. Hasilatın 2025-ci ilin dördüncü rübündə başlayacağı və gündəlik təxminən 1,4 milyon barel neft ekvivalenti təşkil edəcəyi gözlənilir. Layihə çərçivəsində LNG-dən əlavə, kondensat, mayeləşdirilmiş neft qazı (LPG), etan, kükürd və helium da istehsal ediləcək. Həmçinin vurğulan ki, 28,75 milyard ABŞ dolları dəyərində qiymətləndirilən NFE layihəsindən sonra Qətər Şimal yatağının cənub hissəsində (NFS) də layihənin icrasına başlamağı və bununla 2027-ci ilə qədər istehsal gücünü

illik 110 milyondan 126 milyon tona çatdırmağı planlaşdırır. Qeyd edək ki, Qətər dünyanın lider LNG istehsalçısıdır. QP isə Qətarin neft sektorunun bütün qollarına – axtarış, hasilat, təmizlənmə, nəql və saxlamaya nəzarət edir.

Çin rəqəmsal valyutasının sınağına başlayır

Çin hökuməti 1,5 mln. ABŞ dolları dəyərində “sınaq” rəqəmsal valyuta emissiyasını təsdiqləyib. “Teletrader”-in verdiyi məlumata görə, Çin Xalq Bankı namizəd qismində 50 min nəfərin hər birinə müəyyən yerlərdə xərcləmək üçün 200 yuan (30 dollar) rəqəmsal valyuta təqdim edəcək. Qeyd olunur ki, sözügedən rəqəmsal valyuta “Bitcoin” kimi mərkəzləşdirilmiş kriptovalyutalara bənzəməyəcək. Elektron yuan (CBDC) adlandırılan pul vahidi Çinin Xalq Bankı tərəfindən idarə olunacaq.

“Goldman Sachs” ABŞ-ın iqtisadi artım tempi ilə bağlı proqnozunu artırır

ABŞ-ın investisiya bankı “Goldman Sachs” ölkənin ümumi daxili məhsulu (ÜDM) və koronavirus pandemiyası ilə bağlı təsviq paketinin həcmi ilə bağlı gözləntisini artırır. Əldə olan məlumata görə, “Goldman Sachs” iqtisadçıları bu ilin II rübü üçün ABŞ ÜDM-inin artım tempi ilə bağlı proqnozunu 1% bəndi artıraraq 10%-dən 11%-ə yüksəldib. Bundan başqa, investisiya bankı təsviq paketinin həcmi ilə bağlı gözləntisini isə əvvəlki 1,1 trilyon ABŞ dollarından 1,5 trilyon ABŞ dollarına çatdırıb. “Goldman Sachs” bu il və gələn il üçün ABŞ iqtisadiyyatının böyümə tempi ilə bağlı proqnozunu 0,2% bəndi artıraraq müvafiq olaraq 6,8% və 4,5%-ə yüksəldib. “Federal Açıq Bazar Komitəsinin (FOMC) gələn il aktiv alışlarını azaltmağa başlamasını gözləyirik”, - deyərək bankın açıqlamasında deyilir.

Sürətli vaksinasia qlobal gəlirləri 9 trln. dollar artırır

COVID-19 pandemiyasına qarşı daha sürətli vaksinasia 2020-2025-ci illər ərzində qlobal məcmu gəlirləri 9 trln. ABŞ dolları artıraraq bütün ölkələrə fayda gətirə bilər. Bu barədə Beynəlxalq Valyuta Fondunun (BVF) baş direktorunun müavini Antuanett Monsio Sayeh (Antoinette Monsio Sayeh) bildirib. Onun sözlərinə görə, beynəlxalq ictimaiyyət aşağı və orta gəlirli iqtisadiyyatlar üçün də vaksinasia və tibbi xidmətlərə çıxış təmin etmək istiqamətində sürətlə hərəkət edib, tədbirlər görməlidir. Burada COVID-19-a qarşı Peyvəndlərin Qlobal Qurumunun (COVAX) maliyyələşdirməsinin gücləndirməsinin zərurəti müavin tərəfindən xüsusilə qeyd edilib. Antuanett M. Sayeh vurğulayıb ki, pandemiyanın əvvəlindən BVF tərəfindən 85 ölkəyə 105 mlrd. dollardan çox maliyyələşdirmə təsdiq olunub və 175-dən çox ölkəyə siyasətinə dair tövsiyələr və potensial inkişafına dəstək verilib.

ÜST: Koronavirusun yeni mutasiyalarının aşkar olunduğu ölkələrin sayı artmaqda davam edir

Yoluxma sayı ötən həftə 3,1 milyon idi ki, bu da ondan öncəki həftə ilə müqayisədə 17 faiz az təşkil edir. Bu, 26 oktyabrda (15 həftə əvvəl) başlayan dövrdən ən aşağı həftəlik göstəricidir. Koronavirusdan ölümlərin sayı ikinci həftədir, ardıcıl olaraq azalır. Bu məlumatlar Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) son açıqlamasında yer alır. Bildirilir ki, ötən həftə 88 min ölüm faktı qeydə alınıb ki, bu da əvvəlki həftə ilə müqayisədə 10 faiz azdır. ÜST-ün məlumatına görə, koronavirusun yeni mutasiyalarının aşkar olunduğu ölkələrin sayı artmaqda davam edir. “Britaniya” ştammi artıq 86 ölkədə aşkarlanıb. Eyni zamanda “Cənubi Afrika” ştammi 44 ölkədə qeydə alınıb. Bununla yanaşı, 15 ölkə də öz ərazisində “Braziliya/Yaponiya” ştamminin aşkarlandığını açıqlayıb.

World Health Organization

Almaniyanın ixracı 2020-də 9% geriləyib

Almaniyanın 2020-ci ildə ixracı Covid-19 pandemiyası ilə əlaqədar iqtisadi böhranın təsiri ilə 9,3% geriləyərək 1 trilyon 204,7 milyard dollara düşüb. Ötən il ölkənin ixracı 1 trilyon 204,7 milyard avro, idxalı isə 1 trilyon 25,6 milyard avro olub. Ölkənin xarici ticarət profisit isə 179,1 milyard avro səviyyəsində reallaşmışdır. Ötən il ixrac 9,3%, idxal isə 7,1% azalıb. Destatis qlobal mali böhranın yaşandığı 2009-da ix-

racdakı azalmanın 18,4% olduğunu xatırladı. Almaniya 2019-da 1 trilyon 327,6 milyard avro ixrac, 1 trilyon 104,1 milyard avro idxal edərək rekordu yeniləmişdi. 2019-da xarici ticarət profisiti 223,5 milyard avro olaraq qeydə alınmışdı. Almaniyanın keçən il etdiyi ixracın 634,4 milyard avrosu Avropa Birliyi (AB) ölkələrinə, idxalın isə 372,8 milyard avroluq hissəsi AB-dən reallaşdırılıb. AB ölkələrinə edilən ixrac 9,2% və bu ölkələrdən edilən idxal 7,7% azalıb. Almaniyanın, ən əhəmiyyətli ticarət ortağı ABŞ-a ixracı 2020-də bir əvvəlki ilə müqayisədə 12,5% düşərək 103,8 milyard avroya geriləyib. Digər əhəmiyyətli ticarət ortağı Çinə ixracı isə 0,1% azalaraq 95,9 milyard avroya düşüb. Çindən idxal isə keçən il 5,4% artaraq 116,2 milyard avroya yüksəlib.

Qarabağda yeni radio kanal fəaliyyət göstərəcək

Azərbaycan Dağlıq Qarabağ və ətraf ərazilərdə regional radio kanalı açmağa hazırlaşır. Xəbərlər.az bildirir ki, bu barədə Milli Televiziya və Radio Şurası müsabiqə elan edib. Artıq yeni radionun işləyəcəyi tezlik də məlumdur - 102,7 MHz. Milli Televiziya və Radio Şurası “Televiziya və radio yayımı haqqında” Qanunun 15-ci maddəsinin tələblərini əsasən Dağlıq Qarabağ və ətraf ərazilərdə regional radio kanalının açılması üçün 102,7 MHz işçi tezliyə müsabiqə elan edib. Müsabiqə üçün tələb olunan sənədlər 2021-ci

il fevralın 10-dan martın 12-dək Milli Televiziya və Radio Şurasının inzibati binasında saat 10.00-dan 17.00-dək qəbul edilir.

“WhatsApp”da daha bir yenilik istifadəyə verilib

Artıq şirkətdə baş verən yeniliklər barədə tətbiqdə statuslar paylaşılacaq. “WhatsApp”-ın ilk statuslarında “Təkcə məxfiliyinizə dair öhdəliyimiz dəyişməz olaraq qalır”, “Tam şifrələndiyinə görə “WhatsApp” şəxsi söhbətlərinizi oxuya və ya dinləyə bilmir”, “Yeniləmələr üçün bizi izləyin” kimi məlumatlar paylaşılıb.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

Professor Elşən Hacıadə Mübariz Səfərova
ANASININ

vəfatından kədərləndiyini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

Təsisçi:

Akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ

Baş redaktor:

Aytən SƏMƏDZADƏ

ELMİ-REDAKSİYA ŞURASI:

Ziyad Səmədzadə, Ayten Səmədzadə, Akif Musayev, Qüdrət Kərimov, Elşən Hacıadə, Elşad Səmədzadə, Məhəş Öhmədov, Müşfiq Atakişiyev, Bəyalı Ataşov, Rəfət Quliyev, Mirqasım Vahabov, Süleyman Qasımov, Ədalət Muradov, Vahid Novruzov, Aydın Hüseynov, Rəsul Balayev, Cahangir Qocayev, Abbas Əliyev

Dizayner:

Lamiyə NƏBİYƏVA

Redaksiyanın ünvanı:

Əliyar Əliyev küçəsi, 7
Redaksiya: +99412 566 09 60
Faks: +99412 514 14 27
Mühasibatlıq:
+99412 566 63 08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir. “İQTİSADİYYAT” qəzetinin kompüter mərkəzində yığılmış və səhifələnmiş, «Azermedia» MMC nəşriyyatı mətbəəsində çap edilmişdir. Lisenziya: 022201; İndeks: 0355; Tiraj: 2500